Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαῖος ὡς Πρόεδρος τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας*

ὑπό Σεβ. Μητροπολίτου Μεσσηνίας

Χρυσοστόμου Σαββά-

του

Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Εὐθύς ἐξ ἀρχῆς διατυπώνω τήν θέση, ὅτι ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας (Ἰούνιος 2016) ὡς τό ἐπιστέγασμα μιᾶς μακρᾶς πορείας προετοιμασίας ἀπό τοῦ ἔτους 1923 κ.ἑξ. ἀποτελεῖ τό σπουδαιότερο ἐκκλησιαστικό γεγονός στήν ἱστορία τῆς Ὀρθοδοξίας κατά τούς τελευταίους χρόνους.

Ἡ σύγκλησή Της προέκυψε ὡς ἀναπόδραστη ἀναγκαιότητα προκειμένου νά ἐκφραστεῖ ἡ συνοδική αὐτοσυνειδησία τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας σέ θέματα παλαιά καί σύγχρονα, ἐπίκαιρα καί οὐσιαστικά, ἀπετέλεσε ὅμως καί τήν καλή εὐκαιρία γιά νά ἐπιβεβαιωθεῖ ἡ ἑνότητα τῶν κατά τόπους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, παρά τίς ὅποιες μεμονωμένες διαφοροποιήσεις μερικῶν ἕνεκα τῶν ἰδιοτελῶν των ἐπιδιώξεων.

Ἀναντίρρητα, ἐπίσης, ἡ πραγματοποίηση τῆς Συνόδου ἀποτελεῖ τό ἐπιστέγασμα τῆς μέριμνας καί τοῦ μόχθου τοῦ Οἰκουμε-

νικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, ὁ ὁποῖος κατά τήν τελευταία δεκαετία παντοιοτρόπως ἐξέφραζε τό ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον του γιά τήν σύγκλησή της, πρός τοῦτο καί ἀποτελεῖ ἕνα ἀπό τά σημαντικότερα ἐγχειρήματα τῆς τριακονταετοῦς πατριαρχείας του.

Καθώς ὁ ἴδιος θεωροῦσε, ὅτι μέ τήν Σύνοδο ἐκφράζεται ἡ ὀφειλετική καί ἡ ἀνύστακτη μέριμνα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πρός τόν σκοπό τῆς πληρέστερης ἀνάδειξης τῆς ἀρραγοῦς ἑνότητας τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας, τόσο ὡς πρός τήν πίστη ὅσο καί ὡς πρός τήν κανονική παράδοση, ἀλλά καί τήν συνεπῆ καί ὑπεύθυνη πρόταση θεώρησης τῶν συγχρόνων προβλημάτων, τά ὁποῖα ἀπασχολοῦν τό ποίμνιο σύνολης τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας, σέ κάθε εὐκαιρία ἐτόνιζε, ὅτι ἡ Ἁγία και Μεγάλη Σύνοδος ἀποτελεῖ τόν μόνον ἐξαιρετικά λυσιτελῆ τρόπο γιά τήν ἐπίτευξη τῶν παραπάνω στόχων.

Θέματα, ἀξιολογούμενα ὡς ὄντως «πραγματικά καί ἀκανθώδη» καί συγχρόνως σημαντικά, ἀντιμετωπίστηκαν καί μελετήθηκαν ἐνδελεχῶς ἀπό τήν Σύνοδο. Κυρίως ὅμως κατετέθησαν προτάσεις ἐπίλυσής τους στό πλαίσιο μιᾶς Πανορθόδοξης ἔκφρασης.

Μέ τά πρῶτα μελετήματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὅπως τό θέμα τῆς διδακτορικῆς του διατριβῆς, περί τῆς κωδικοποιήσεως τῶν ἱερῶν κανόνων καί τῶν κανονικῶν διατάξεων, καί τά

σημαντικά ζητήματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας καί τῆς ἐφαρμογῆς της στήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία και παράδοση, ὡς ἐπιμέρους ζητήματα τῆς ἀρχικῆς θεματολογίας τῆς Συνόδου, πιστοποιοῦν τό ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον του γιά τήν Σύνοδο.

Τό ἀμείωτο ἐνδιαφέρον τοῦ Παναγιωτάτου γιά τό ἔργο τῆς Συνόδου ἐκφραζόταν καί κατά τήν συμμετοχή του σέ ὅλες σχεδόν τίς προσυνοδικές συναντήσεις, οἱ ὁποῖες προετοίμασαν τά κείμενα τῆς Συνόδου ἐνῶ τό πνεῦμα μαθητείας τό ὁποῖο τόν διέκρινε κατά τήν συνεργασία του μέ τούς παλαιούς καί ἔμπειρους Ἀρχιερεῖς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου και τούς θεολογικούς συμβούλους τῆς Ἀντιπροσωπείας τοῦ θρόνου, τόν ὅπλισαν μέ ἐκεῖνα τά προαπαιτούμενα ἐχέγγυα, ὥστε νά ἐμπεδωθοῦν στή σκέψη του ὄχι μόνο τά κριτήρια καί ἡ μεθοδολογία προσέγγισης καί ἀντιμετώπισης τῶν ἰδιαιτέρων ἐκκλησιολογικῶν θεμάτων καί ζητημάτων ἀλλά καί ἡ κατανόηση λειτουργίας τῆς Συνόδου, ὡς Πανορθόδοξου ὀργάνου ἔκφρασης τῆς ἑνότητας.

Ὁ ὁμιλῶν εἶχε τήν τιμή τῆς ἐμπειρίας καί τή χαρά τῆς συμμετοχῆς ὡς μέλος τῆς Ἐπίσημης Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τόσο στήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο τῆς Κρήτης, στίς Προπαρασκευαστικές Προσυνοδικές Πανορθόδοξες Συνδιασκέψεις καί Ἐπιτροπές, ὅπως καί στίς δύο Συνάξεις τῶν Προκαθημένων τῶν ἐτῶν 2014 καί 2016, οἱ ὁποῖες ἀσχολήθη-

καν ἀποκλειστικά μέ τά θέματα ὀργάνωσης τῆς συγκληθησομένης Συνόδου.

Ἐξαιτίας αὐτῆς τῆς διατριβῆς, ὅσα θά ἀναφερθοῦν στήν παροῦσα παρέμβαση ἀναφορικά πρός τήν παρουσία καί συμμετοχή τοῦ Παναγιωτάτου ὡς Προέδρου τῆς Συνόδου προέρχονται ἀπό μαρτυρίες καί ἀναφορές, ὅπως αὐτές ἀποτυπώνονται στά διάφορα κείμενα τῆς Συνόδου, ἀλλά καί ἀπό τήν αὐτοπρόσωπη ἐμπειρία.

Καταρχάς, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπό τήν ἀνάσυρση ἐγγράφων καί ἀναφορῶν, πέραν τῶν γνώσεων τοῦ Παναγιωτάτου (θεολογικῶν, ποιμαντικῶν καί κανονικῶν) καί τήν κατοχή τοῦ περιεχομένου ὅλων τῶν ὑπό συζήτηση θεμάτων, ἐπιμαρτυρήθηκε ἡ ἄριστη γνώση του ἐπί τοῦ περιεχομένου τοῦ καθενός φακέλου τῆς θεματολογίας γιά συγκεκριμένα ζητήματα σέ παλαιότερες θέσεις καί συζητήσεις τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν.

Οἱ κατ' ἰδίαν συναντήσεις καί συνομιλίες τοῦ Παναγιωτάτου μέ τούς Προκαθημένους καί τίς Ἀντιπροσωπεῖες τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀπετέλεσαν ἐπίσης μία ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητας πτυχή τῆς συντονιστικῆς παρουσίας καί συμβολῆς του ὡς Προέδρου τῆς Συνόδου. Πολλές φορές ὁρισμένα θέματα διασαφηνίζονταν σ' ἐκεῖνες τίς εὐάριθμες συναντήσεις προκειμένου νά ἀρθοῦν οἱ ὁποιεσδήποτε ἐπιφυλάξεις εἴτε δυσκολίες καί νά μή ἀποτε-

λέσουν τροχοπέδη στήν γενικότερη πορεία τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου.

Εἶναι ἐξίσου σημαντικό νά ἀναφερθοῦμε καί στήν παρουσία του σέ ὅλες τίς καθ' ἡμέραν τελούμενες ἱερές ἀκολουθίες στό Καθολικό τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Γωνιᾶς, νοηματοδοτώντας μέ αὐτή του τήν στάση, ὅτι ἐκεῖνο πού πραγματοποιεῖται στίς συνοδικές συνάξεις καί συνδιασκέψεις εἶναι ἡ συνέχεια τῆς λειτουργικῆς καί εὐχαριστιακῆς σύναξης. Συνεπῶς, ὡς Πρόεδρος καί Πρῶτος στήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία προεξῆρχε βεβαίως καί στό ἱστορικοκανονικά τιμητικό καί ἱερό καθῆκον τῶν δύο συλλειτούργων τῶν Προκαθημένων, στό Ἡράκλειο καί στά Χανιά. Σημειωτέον, ὅτι ἡ προεδρία τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἐντάσσεται κατά τεκμήριο στό πλαίσιο τῆς κανονικῆς παραδόσεως, καθώς ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ***«διά τό εἶναι αὐτήν Νέαν Ρώμην»*** ἀπολαμβάνει τῆς τιμῆς τῆς Πρωτοθρόνου Ἐκκλησίας, μέ ὅ,τι αὐτό συνεπάγεται, καί τήν κοινή ἀναγνώριση ἀπό ὅλες τίς Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες ὅτι ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ὡς Οἰκουμενικός Πατριάρχης, προεδρεύει ὅλων τῶν Πανορθοδόξων Συναντήσεων, τῶν Μειζόνων Συνόδων καί τῶν Συνάξεων τῶν Προκαθημένων. Τό πρωτεῖο τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ὑπ' αὐτήν τήν προοπτική δέν εἶναι ἁπλᾶ μία δυνατότητα νά ἀναγράφεται ὡς πρῶτος τό ὄνομά του

στή σειρά τῶν ἐκκλησιαστικῶν διπτύχων οὔτε μία ἁπλή προκαθεδρία στά πλαίσια ἑνός ἱστορικοῦ καί μόνο θεσμοῦ, τῆς Πενταρχίας, ἡ ὁποία ἐπειδή ἔχει ἐξελιχθεῖ σέ τώρα σε δεκαπενταρχία, δέν ἔχει δῆθεν καί καμμία ἐκκλησιολογική σημασία. Τό πρωτεῖο τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἀποτελεῖ μία συγκεκριμένη μορφή ἔκφρασης, ὡς πρωτείου διακονίας καί εὐθύνης, καί μάλιστα σέ ὑπερτοπικό ἐπίπεδο καί τό ὁποῖο ἐπιβεβαιώνεται μέ τήν προεδρεία σέ Πανορθόδοξες Συνόδους, τήν δυνατότητα τῆς ἀποδοχῆς τῆς ἐκκλήτου προσφυγῆς κληρικῶν ὅλων τῶν βαθμῶν τῆς ἱερωσύνης ἀπό ὅλες τίς Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες καί τό σταυροπηγιακό δίκαιο. Ἐπιπλέον ἡ ἀναγνώριση τῆς Προεδρίας τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως σέ Πανορθόδοξες Συνόδους εἶναι ἡ συνεπαγωγή ὡς Πρώτου ἀφενός μεταξύ τῶν ὁμοβάθμων, ὁμοθρόνων καί ἴσων Πρεσβυγενῶν Πατριαρχείων, μέ βάση τήν κανονική παράδοση τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καί ἀφετέρου ἡ ἀναγνώριση τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ὡς «Μητέρας» Ἐκκλησίας μεταξύ τῶν λοιπῶν Νεοπαγῶν Πατριαρχείων, Αὐτοκεφάλων καί Αὐτονόμων Ἐκκλησιῶν, ὡς ipso jure, ἀφοῦ τό Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως «γέννησε» τίς Νεοπαγεῖς αὐτές Ἐκκλησίες, οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν «θυγατέρες» Ἐκκλησίες γι' Αὐτό.

Ὑπ' αὐτές τίς προϋποθέσεις ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἀναγνωρίζεται ὡς «ὁ πρῶτος τῇ τάξει ἐπίσκοπος» στήν «ἀνά τήν

Οἰκουμένην» Ἐκκλησία (5ος Καρθαγένης (419 μ.Χ.) καί 56ος Πενθέκτης) ἐνῶ ἡ Προεδρία του σέ Πανορθόδοξες Συνόδους ὑποστασιάζεται συνοδικά, μέ συγκεκριμένο περιεχόμενο καί κανονικό ἀντίκρισμα, ὅπως αὐτό περιγράφεται στόν 34ο Ἀποστολικό Κανόνα (πρβλ. Κείμενο Ραβέννας §§ 41, 42, 44) καί δέν ἀποτελεῖ ἔκφραση ἑνός «δικαιοδοσιακοῦ πρωτείου», ὅπως τό ἀντιλαμβάνονται στήν Δύση ἀπό τόν 11ο αἰῶνα κ. ἑξ. ἤ ὅπως λανθασμένα τό προσεγγίζουν κάποιες Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες καί τό παρερμηνεύουν. Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως στό πλαίσιο τῆς ὀρθόδοξης ἐκκλησιολογίας εἶναι Primus inter pares καί ὄχι Primus inter inferiori ἤ Primus inter paribus Ὁποιαδήποτε, λοιπόν, ὑποφώσκουσα πρόταση περί «συλλογικῆς ἤ κυκλικῆς προεδρίας», ἡ ὁποία κατετέθη κατά την περίοδο προετοιμασίας τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου εἶναι ἀνιστόρητη καί ἀντικανονική, ἀφοῦ κανένα ἔρεισμα δέν βρίσκει οὔτε στήν κανονική παράδοση τῆς Ἐκκλησίας οὔτε καί στήν ἱστορία τῆς συνοδικῆς λειτουργίας.

Καί τώρα ἄς εἰσέλθουμε στό κύριο ἔργο τῆς προεδρίας. Προεδρία σύμφωνη κατά πάντα καί διά πάντα πρός τήν συνοδική παράδοση τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας. Ὡς Πρῶτος ἐνσάρκωνε τόν σεβασμό πρός τίς ἀρχές τῆς συνοδικότητας. Συνεχής παρουσία, ἔναρξη καί λήξη τῶν συνεδριῶν, προσφορά λόγου στούς λοιπούς Προκαθημένους πρῶτα καί κατόπιν στά λοιπά μέλη τῶν Ἀντιπρο-

σωπειῶν τῶν λοιπῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, σεβασμός στόν συνομιλητή του καί στίς ἐκφραζόμενες ἀπόψεις, ἀξιολόγηση ὅλων τῶν προτάσεων καί τοποθετήσεων, σύνοψη καί ὁμαδοποίηση τῶν διαμορφούμενων προτάσεων προτοῦ αὐτές τεθοῦν σέ ψηφοφορία, ἐφόσον βεβαίως ἐκρίνετο ἀναγκαῖο καί ὑπό την προυπόθεση ὅτι οἱ διαμορφούμενες ἀπό τή συζήτηση προτάσεις ἦταν σύμφωνες πρός τήν ἐκκλησιαστική παράδοση (δογματική, κανονική, λειτουργική καί συνοδική), ἀποδοχή καί σεβασμός πρός τήν γνώμη τῆς πλειοψηφίας, ὄχι μόνον ὡς διαδικασία, δηλαδή ὡς unanimité, ἀλλά κυρίως ὡς ἔκφραση τοῦ consensus.

Μέ μειλίχια ἔκφραση καί μέ εὐγενέστατο τρόπο συνομιλοῦσε μέ τά συνοδικά μέλη. Χωρίς διάθεση ἀντιδικίας ἀλλά στό πλαίσιο τῆς εὐγένειας διαλεγόταν γιά τυχόν διαφωνίες ἤ διαφορετικές θεωρήσεις ἐπί ζητημάτων τῆς θεματολογίας τῆς Συνόδου.

Σύνολη ἡ συμπεριφορά του ὡς Προέδρου καταδείκνυε ἡ πιστή τήρηση τῶν ἁρμοδιοτήτων καί τῶν καθηκόντων του, τά ὁποῖα ἀπορρέουν ἀπό τό πλαίσιο τῆς κανονικῆς παράδοσης ὡς Πρώτου στήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, καί τά ὁποῖα τοῦ ἀνεγνώριζε ὁ πανορθοδόξως ψηφισθείς «Ἐσωτερικός Κανονισμός λειτουργίας τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου».

Ἀναμφίβολα, οὐσιαστικές καί ἀσφαλιστικές δικλεῖδες του ἦταν ἡ διαφύλαξη τῆς δογματικῆς διδασκαλίας καί τῆς κα-

νονικῆς παράδοσης, ὡς βάση τῆς κοινωνίας «ἐν τῇ πίστει καί τῇ τάξει», καί κριτήριο τῶν προτάσεων του ὁ ἄνθρωπος καί ἡ σωτηρία του.

Ἐνσάρκωνε μέ τόν λόγον του τήν πρόταση τοῦ ἱ. Χρυσοστόμου: «***πᾶσαν δέ φειδώ ἀνθρώπων ποιεῖσθαι καί εὔχεσθαι ὑπέρ τῆς αὐτῶν σωτηρίας***», ἐπειδή γνωρίζει καί ὑποστηρίζει ὅτι γιά τήν Ὀρθοδοξία ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖ τό κέντρο τοῦ διαρκοῦς καί ἀδιάπτωτου ἐνδιαφέροντός της καί τήν ἀναλλοίωτη καί ἀναμφισβήτητη προτεραιότητά της. Ὁ ἄνθρωπος καί ἡ σωτηρία του πρέπει νά ἀποτελεῖ μόνιμη ἑστία προσοχῆς, μέριμνας καί δράσης τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας.

Ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος γνωρίζει καλά ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὑπῆρξε, εἶναι καί πρέπει νά μείνει ἡ προτεραιότητα τῆς Ἐκκλησίας, ἐάν ὁ κόσμος αὐτός θέλει νά ζήσει καί νά ἔχει μέλλον, ὅπως καί ἡ Ὀρθοδοξία, ἡ ὁποία εἶναι ζωή καί ὄχι ἰδεολογία.

Ἡ προεδρική του ὅμως μέριμνα δέν ἐξαντλήθηκε μέ τήν λήξη τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου. Ὡς Πρόεδρος μεριμνᾶ καί μετά τήν Σύνοδο. Μέ τήν ἔκδοση καί διακίνηση τῶν ἐπισήμων κειμένων καί τῶν Πρακτικῶν τῶν Προσυνοδικῶν Διασκέψεων, τῶν Συνάξεων τῶν Προκαθημένων καί τῶν Συνεδριῶν τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου μέ σκοπό τήν διάδοση καί ἐμπέδωση τῶν ἀρχῶν καί τοῦ περιεχομένου τῶν

κειμένων τῆς Συνόδου στή βάση τοῦ πληρώματος τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας. Ἡ μέριμνα μεταφράσεως τῶν ἐπισήμων κειμένων τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου σέ ὅσο τό δυνατόν περισσότερες γλῶσσες (εὐρωπαϊκές, σλαβικές, ἀραβική,) μέ σκοπό τά κείμενα νά μποροῦν νά διαβαστοῦν ἀπό ὁλόκληρο σχεδόν τό ὀρθόδοξο ποίμνιο, ἦταν μία ἀκόμη φροντίδα του.

Ἕναν χρόνο μετά τή Σύνοδο (Ἰούνιος 2017) διορίζει Εἰδική Ἐπιτροπή δώδεκα θεολόγων (κληρικῶν καί λαϊκῶν, ἀνδρῶν καί γυναικῶν) μέ σκοπό «***νά ἑτοιμάσει ἕνα ἐπίσημο κείμενο γύρω ἀπό τήν κοινωνική διδασκαλία τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας, ὅπως αὐτή ἀποτυπώνεται καί ἐκφράζεται τόσο στήν παράδοση διά μέσου τῶν αἰώνων ὅσο καί ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο στή σύγχρονη πρακτική καί ἰδιαίτερα ὅπως αὐτή ἡ διδασκαλία υἱοθετήθηκε πρόσφατα στά κείμενα καί τίς ἀποφάσεις τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου***», μέ σκοπό «***νά χρησιμεύσει ὡς μία στέρεη βάση ἀναφορᾶς καί συνομιλίας γιά ζητήματα καί προκλήσεις ζωτικῆς σημασίας πού ἀντιμετωπίζει ὁ σημερινός κόσμος***».

Ἐάν ἐπιθυμοῦσα νά περιγράψω μέ ἕναν λόγο τήν προεδρία καί τόν τρόπο ἐφαρμογῆς της ἀπό τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο στήν διαδικασία λειτουργίας τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας θά χρησιμοποιοῦσα

τόν μυθικό θεό, τόν Ἰανό: Τόν Θεό τῶν «ἐνάρξεων καί τῶν μεταβάσεων». Μέ μία ἄκρως συμβολική θεώρηση μέ τήν προεδρία του ὁ Παναγιώτατος ἐπιβεβαίωσε ὅτι ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος μᾶς ἔδωσε τή δυνατότητα ὄχι μόνο νά καταλάβουμε ἀπό ποῦ ἐρχόμαστε παραδοσιακά ἀλλά πρώτιστα νά κοιτάξουμε μπροστά μέ προοπτική τοῦ ἀπώτερου μέλλοντος, χωρίς νά περιοριστοῦμε στόν ρόλο τοῦ «ἀχθοφόρου» ἑνός ἐμβληματικοῦ παρελθόντος ἀλλά νά κυττάξουμε τήν ἱστορία ὡς μία πορεία δυναμική πρός τό μέλλον.

Ὁ ἴδιος ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ἄλλωστε ἔχει τονίσει: ***«ἔχουμε ἀνάγκη ἀπό μία θεολογία, ἡ ὁποία θά ἔχει συνείδηση τῆς εὐθύνης της γιά τό σήμερα. Ἀπό μία θεολογία ἀπό τήν ὁποίαν θά ἐκπορεύονται προτάσεις ζωῆς, ἰδέαι, ὠθήσεις, ἐλπίδες γιά τόν ἄνθρωπο καί τήν ἀνθρωπότητα, γιά τήν κτίση καί τήν ἱστορία***».

Αὐτή ἀκριβῶς τήν προβληματική μετέδωσε καί μεταλαμπάδευσε καί μέ τήν προεδρία του ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος.

Ὅλα τά παραπάνω ἐπιβεβαιώνουν, ὅτι τό ἀδιαμφισβήτητο λειτούργημα τοῦ πρώτου μιᾶς συνόδου καί ἐν προκειμένῳ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, μέ βάση τήν κανονική μας παράδοση (βλ. 3^{ος} Β΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου), δέν εἶναι ἁπλῶς ἕνα πρωτεῖο, ἀλλά ἕνα πρωτεῖο γιά τήν λειτουργία τῆς ἑνότητος καί τῆς κοινωνίας τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Εἶναι μία προεδρία

ἡ ὁποία ἀπαιτεῖ σύνεση, φρόνηση καί ὑπομονή, ἡ ὁποία «οὐ ζητεῖ τά ἑαυτῆς» ἀλλά προσβλέπει στό καλό τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἕνα πρωτεῖο ἀπαραίτητο γιά τήν λειτουργία μιᾶς ὑγειοῦς συνοδικότητας, σύμφωνα καί μέ τόν 34^{ο} Ἀποστολικό Κανόνα, καί συγχρόνως ἕνα πρωτεῖο εὐθύνης καί διακονίας γιά τήν ἐπίτευξη τῆς τελικῆς ἐκκλησιαστικῆς συμφωνίας («consensus») καί ἔκφρασης τῆς Πανορθοδόξου ἑνότητας.

* Εἰσήγηση στό Διεθνές Ἐπιστημονικό Συνέδριο πρός τιμήν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου καί τήν συμπλήρωση 30 χρόνων (1991-2021) θεοφιλοῦς Πατριαρχείας (Θεσσαλονίκη 26-29 Μαίου 2022). Διοργανωτές τό Α.Π.Θ., τό Πατριαρχικό Ἵδρυμα Πατερικῶν Μελετῶν σέ συνεργασία μέ φορεῖς τῆς Θεσσαλονίκης.